РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

2 октомври 2008 година*

По дело C-372/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Supreme Court (Ирландия) с акт от 30 юли 2007 г., постъпил в Съда на 6 август 2007 г., в рамките на производства по дела

Nicole Hassett

срещу

South Eastern Health Board,

в присъствието на

Raymond Howard,

* Език на производството: английски.

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

и

Cheryl Doherty

срещу

North Western Health Board,

в присъствието на

Brian Davidson,

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н P. Jann, председател на състав, г-н A. Tizzano (докладчик), г-н A. Borg Barthet, г-н M. Ilešič и г-н J.-J. Kasel, съдии,

генерален адвокат: г-н Y. Bot,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 12 юни 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Medical Defence Union и MDU Services Ltd, от г-н R. Bourke, solicitor, както и от г-н B. Murray, BL, и г-н N. Travers, BL,

— за г-н R. Howard и г-н B. Davidson, от г-н D. McDonald, SC, и г-н E. Regan, SC,

— за ирландското правителство, от г-н D. O'Hagan, в качеството на представител, подпомаган от г-н J. O Reilly, SC,

— за Комисията на Европейските общности, от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët и г-н M. Wilderspin, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 22, точка 2 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

2 Запитването е отправено в рамките на два спора между г-н R. Howard и г-н B. Davidson (наричани по-нататък „лекарите“), от една страна, и дружествата Medical Defence Union Ltd и MDU Services Ltd (наричани по-нататък общо „MDU“), техни професионални съюзи, от друга страна, във връзка с искане за обезщетение и/или за поемане на част от всяка сума, която всеки от тях може да

бъде осъден да заплати на службата по здравеопазване, за която работи, по иск за обезщетение за допусната професионална грешка, предявен от г-жа N. Hassett и г-жа C. Doherty срещу същите тези служби по здравеопазване.

Правна уредба

3 Съображение 11 от Регламент № 44/2001 има следното съдържание:

„Правилата за компетентността трябва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника и винаги трябва да е налице на това основание, освен в няколко ясно определени ситуации, когато основанието на спора или автономията на страните изисква или предполага различен свързващ фактор. […]“

4 Член 2, параграф 1 от посочения регламент предвижда:

„При условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата [другаде в текста: „юрисдикциите“] на тази държава членка.“

5 Член 5 от същия регламент гласи:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка:

1) а) по дела, свързани с договор — в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение;

[…]

3) по дела относно гражданска отговорност, delict или quasi delict — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие;

[…]“

6 Съгласно член 6 от Регламент № 44/2001:

„Срещу лице с местоживеене в държава членка може, също така, да бъде предявен иск:

[…]

2) като трета страна по дело за поръчителство или гаранция или в друго производство на трета страна, [при привличане или встъпване на трета страна —] в съда, сезиран с първоначалното дело, освен ако това дело е заведено единствено с цел това лице да бъде отклонено от подсъдността на съда, който би бил компетентен по неговото дело;

[…]“

7 На последно място, съгласно член 22 от посочения регламент:

„Следните съдилища ще притежават изключителна компетентност независимо от местоживеенето:

[…]

2) по дела, които имат за предмет действителността на създаването, недействителност или прекратяване на търговски дружества или други юридически лица или сдружения на физически или юридически лица, или действителността на решения на техните органи, съдилищата на държавата членка, в която има седалище търговското дружество, юридическото лице или сдружението. […];

[…]“

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

8 От акта за препращане е видно, че в основата на споровете по главните производства са два иска, предявени от г-жа Hassett и г-жа Doherty пред ирландските юрисдикции срещу две ирландски служби по здравеопазване за обезщетение за значителни вреди, за които се твърди, че са причинени от професионална грешка на двамата лекари, наети на работа в посочените служби (наричани по-нататък „лекарите“). По тези два иска е била сключена спогодба, която е основание за заплащане на обезщетение на всяка от ищците.

9 Във връзка с тези искове въпросните служби по здравеопазване са привлекли по делото лекарите, за да поискат от тях заплащане на част от сумата или на обезщетение във връзка с посочените искове.

10 Към момента на настъпване на спорните факти лекарите са членове на MDU. MDU е професионален съюз, учреден под формата на дружество с ограничена отговорност по английското право, със седалище в Обединеното кралство и с цел по-конкретно да обезщетява членовете си във връзка с дела относно допуснати от тях професионални грешки.

11 Поради това лекарите отправят до MDU искане за обезщетение и/или поемане на част от всяка сума, която всеки от тях може да бъде осъден да заплати на съответните служби по здравеопазване. MDU решава да отхвърли исканията им за обезщетение, като се основава на членове 47 и 48 от дружествения си договор, които постановяват, че решението по искане за обезщетение се взима от управителния орган при условията на абсолютна оперативна самостоятелност.

12 Като считат, че тези решения, с които се отхвърлят исканията им, нарушават правата им по дружествения договор, лекарите привличат MDU в производството по делото, което е разрешено с определения на High Court от 22 юни 2005 г. за допускане на привличането.

13 Тогава MDU прави процесуално възражение, с което цели отмяната на това привличане. MDU поддържа, че предметът на предявените срещу него искания по същество се отнасял до действителността на решенията, приети от неговия управителен орган, и следователно тези искания се обхващали от член 22, точка 2 от Регламент № 44/2001, поради което само британските, а не ирландските юрисдикции били компетентни.

14 От своя страна лекарите изтъкват, че с оглед на естеството на исканията им ирландските юрисдикции са били компетентни съгласно член 5, точки 1 и 3 и член 6, точка 2 от Регламент № 44/2001. По-конкретно, от една страна, MDU не било изпълнило договорните си задължения, като не разгледало надлежно отправените му искания за обезщетение. От друга страна, след като вече е подпомагало лекарите при защитата им във връзка с иска за допусната професионална грешка, MDU не можело да им откаже обезщетение на толкова напреднал етап от производството.

15 Процесуалното възражение, повдигнато от MDU, е отхвърлено с мотиви, че исканията на лекарите не се обхващат от член 22, точка 2 от посочения регламент. MDU подава жалба пред Supreme Court, който спира производството и поставя на Съда следния преюдициален въпрос:

„Когато лекари учредят професионален съюз под формата на дружество, вписано съгласно правото на държава членка, с цел предоставяне на помощ и гаранция на членовете му, практикуващи в посочената държава и в друга държава членка, във връзка с упражняването на тяхната професия, и ако предоставянето на тази помощ или гаранция зависи от решение на управителния орган на това

дружество, взето при условията на абсолютна оперативна самостоятелност в съответствие с дружествения му договор, трябва ли споровете, в които решение, с което съгласно посочения дружествен договор се отказва помощ или обезщетение на лекар, практикуващ в друга държава членка, се оспорва от този лекар на основание на нарушение от страна на споменатото дружество на неговите договорни или други права, да се считат за спорове относно действителността на решението на орган на дружеството по смисъла на член 22, [точка] 2 от [Регламент № 44/2001], така че юрисдикциите на държавата членка, в която е седалището на дружеството, да имат изключителна компетентност?“

По преюдициалния въпрос

16 С този въпрос препращащата юрисдикция иска по същество Съдът да установи дали член 22, точка 2 от Регламент № 44/2001 трябва да бъде тълкуван в смисъл, че иск като разглеждания в главното производство, във връзка с който страна поддържа, че решение, прието от орган на дружество, нарушава правата, които посочената страна твърди, че притежава на основание на дружествения договор на това дружество, се отнася до действителността на решенията на органи на дружество по смисъла на тази разпоредба.

17 За да се отговори на този въпрос, следва да се напомни, че от една страна, разпоредбите на Регламент № 44/2001 трябва да бъдат тълкувани самостоятелно въз основа на систематиката и целите на този регламент (вж. по-специално Решение от 13 юли 2006 г. по дело Reisch Montage, C-103/05, Recueil, стр. I-6827, точка 29).

18 От друга страна, както произтича от съображение 11 от Регламент № 44/2001, компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника

и винаги трябва да е налице това основание, освен в няколко ясно определени случаи, когато основанието на спора изисква или предполага различен свързващ фактор. Такива случаи следователно трябва да са предмет на стриктно тълкуване.

19 Съдът е възприел точно такова тълкуване относно разпоредбите на член 16 от Брюкселската конвенция от 27 септември 1968 година относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“), които по същество са идентични с тези на член 22 от Регламент № 44/2001. Всъщност в това отношение Съдът е приел, че тъй като са изключение от общото правило за компетентност, посочените разпоредби на Брюкселската конвенция не трябва да бъдат тълкувани в по-широк смисъл, отколкото изисква тяхната цел, след като водят до лишаване на страните от възможността да изберат кой съд да сезират, с която иначе биха разполагали, и в определени случаи — до призоваването им пред юрисдикция, която не е юрисдикцията по местожителство на нито една от страните (вж. Решение от 14 декември 1977 г. по дело Sanders, 73/77, Recueil, стр. 2383, точки 17 и 18, Решение от 27 януари 2000 г. по дело Dansommer, C-8/98, Recueil, стр. I-393, точка 21, както и Решение от 18 май 2006 г. по дело ČEZ, C-343/04, Recueil, стр. I-4557, точка 26).

20 Впрочем, както потвърждава докладът на г-н Jenard относно Брюкселската конвенция (ОВ C 59, 1979 г., стр. 1), основната цел на такова изключение, което предвижда изключителна компетентност на юрисдикциите на държавата членка по седалището на дружеството, е да се централизира компетентността, за да се избегнат противоречиви решения относно съществуването на дружествата и действителността на решенията на техните органи.

21 Както произтича и от посочения доклад, съдилищата на държавата членка, в която е седалището на дружеството, изглежда могат най-добре да разрешат такива спорове, по-специално поради факта че формалностите по оповестяване на дружеството са извършени в същата държава. Следователно предоставянето на такава изключителна компетентност на тези юрисдикции е извършено в интерес на доброто правораздаване (вж. в този смисъл Решение по дело Sanders, посочено по-горе, точки 11 и 17).

22 Противно на това, което твърди MDU, напомнените в предходните точки принципи обаче не могат да обосноват извода, че за да се прилага член 22, точка 2 от Регламент № 44/2001, е достатъчно съдебният иск да има някаква връзка с решение, прието от орган на дружество (по аналогия с член 16, точка 1 от Брюкселската конвенция вж. Решение от 17 май 1994 г. по дело Webb, C-294/92, Recueil, стр. I-1717, точка 14 и Решение по дело Dansommer, посочено по-горе, точка 22).

23 Всъщност, както изтъкват лекарите, ако всички спорове относно решение на орган на дружество се обхващаха от член 22, точка 2 от Регламент № 44/2001, на практика това би означавало, че предявените срещу дружеството съдебни искове, независимо дали имат договорен, деликтен или друг характер, ще попадат почти винаги в компетентността на юрисдикциите на държавата членка по седалището на това дружество.

24 Такова тълкуване на посочения член обаче би довело до прилагане на разглежданата компетентност, която е предоставена по изключение, едновременно за спорове, които не могат да доведат до противоречиви решения относно действителността на решенията на органи на дружество, доколкото тяхното съдържание по никакъв начин не би се отразило върху тази действителност, както и за спорове, при които изобщо не се изисква разглеждане на формалностите по оповестяване, приложими към дадено дружество.

25 Следователно това тълкуване би разпространило приложното поле на член 22, точка 2 от Регламент № 44/2001 отвъд изискваното от неговата цел, напомнена в точки 20 и 21 от настоящото решение.

26 Следователно както правилно изтъкват лекарите и Комисията на Европейските общности, посоченият член трябва да бъде тълкуван в смисъл, че приложното му

поле обхваща само споровете, в които страна оспорва действителността на решение на орган на дружество с оглед на приложимото дружествено право или на разпоредбите на дружествения договор относно функционирането на тези органи.

27 От акта за препращане обаче не следва, че лекарите са направили такова оспорване пред High Court.

28 Всъщност в споровете по главните производства лекарите по никакъв начин не оспорват факта, че управителният орган на MDU разполага съгласно дружествения договор на същото с правомощието да приеме решение за отхвърляне на искането им за обезщетение.

29 От друга страна обаче тези лекари критикуват реда и условията за упражняване на такова правомощие. В случая те поддържат, че MDU е отхвърлило служебно искането им за обезщетение, без да го разгледа задълбочено, като по този начин е нарушило правата, които те твърдят, че притежават на основание на дружествения договор на MDU в качеството си на членове на същото.

30 Следователно споровете по главните производства между посочените лекари и MDU не влизат в приложното поле на член 22, точка 2 от Регламент № 44/2001.

31 С оглед на изложените по-горе съображения, на поставения въпрос следва да се отговори, че член 22, точка 2 от Регламент № 44/2001 трябва да бъде тълкуван в смисъл, че иск като разглеждания в главното производство, във връзка с който страна поддържа, че решение, прието от орган на дружество, нарушава правата, които посочената страна твърди, че притежава на основание на дружествения договор на това дружество, не се отнася до действителността на решенията на органи на дружество по смисъла на тази разпоредба.

По съдебните разноски

32 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 22, точка 2 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да бъде тълкуван в смисъл, че иск като разглеждания в главното производство, във връзка с който страна поддържа, че решение, прието от орган на дружество, нарушава правата, които посочената страна твърди, че притежава на основание на дружествения договор на това дружество, не се отнася до действителността на решенията на органи на дружество по смисъла на тази разпоредба.

Подписи